

15. aastakäik.

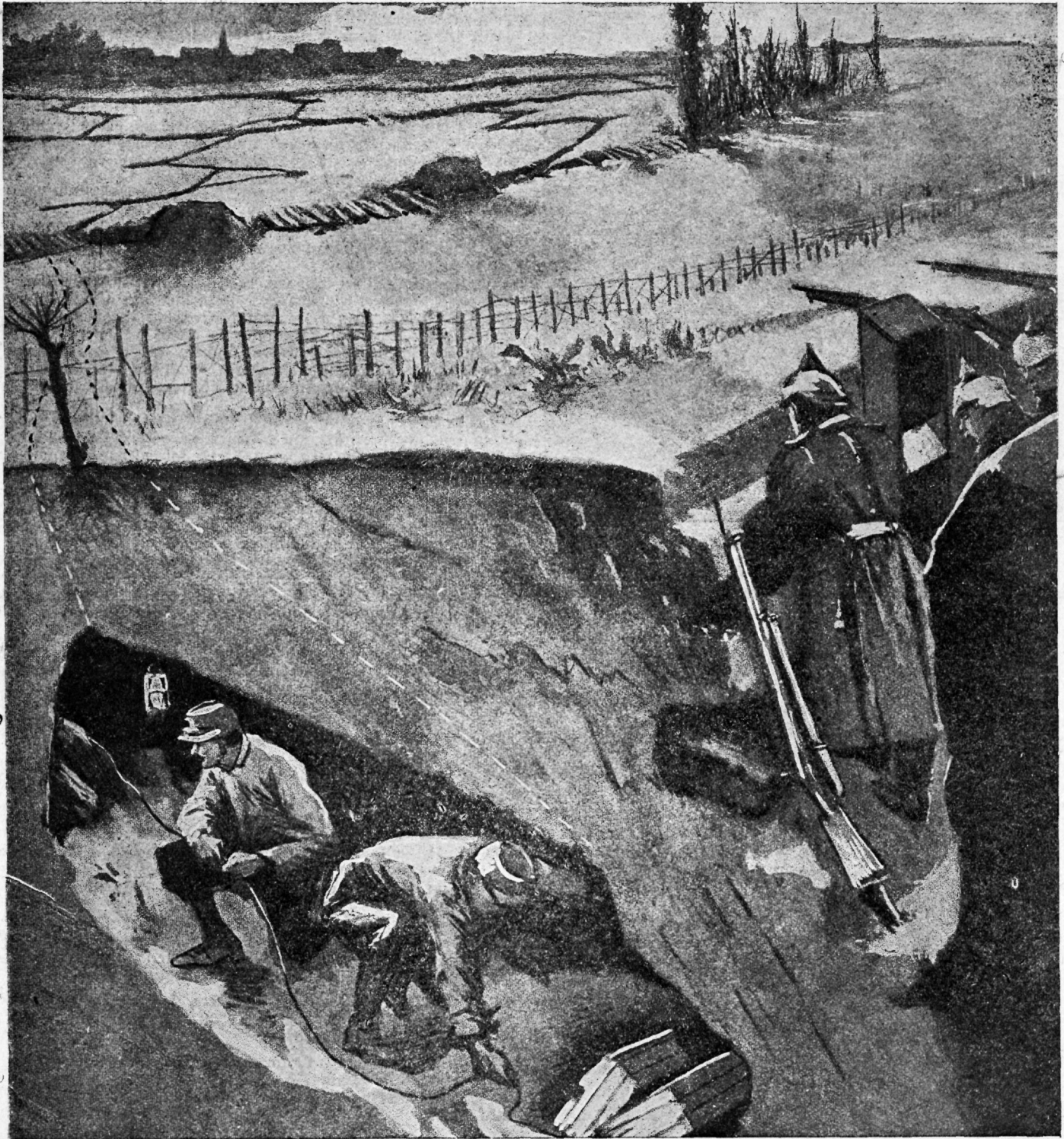
1913. aasta number 15 korp.

Meie Maa

Mr. 95

Laupäeval, 11. (24.) juunil 1916.

Mr. 95

Prantslased seavad maa alla kaevatud käigu kaudu Saksa kaitsekraawi alla miini, mille siis plahvatama lastavad. (Läbilõige.)

Jaapani teemajas.

Põllumees.

Hobune aurab adra ees,
higine adra taga mees:
wagu jääb wao kõrwale
põlise põllu sõrwale —
niiskena muld seal kiirgab, aga
õnnistus sammub kündja taga.

Külwaja käest seal lendab kuld,
mida ju ootab muhe muld;
töötajaid paitab päiksepilk,
karastab wilu wihmatilk —
warsti kus seeme mulda soras,
lainetab ilus, haljas oras . . .

Sügisel seal, kus põlluküür,
kahiseb kullakarwa müür;
hakkideks paisub wihupaak,
kullana sorab salwe saak,
ääretasa seal ootab talwe —
südamest tõuseb tänupalwe . . .

R. Põld.

Automobilis.

G. W. Appletoni roman.

(Järg 6.)

10.

Ma tõusin lühikele, unenägubeta une järele liig wara woodist üles ja läksin ärisse, kus automobiliisid wälja läriti. Kuid garaaž oli alles kinni ja sellepärast astusin lähedal seiswasse kohwimajasse, kus ruttu kohwi jdin, selle kõrwale jooja saia süües. Siis läksin garaaži tagasi, mis wahel ajal juba lahti oli tehtud, ja tellisin, et automobil mulle täpi pealt kell 8, 40 minutit ulje ette saadetak. . .

Punkt kell 9 peatafin ma Grasvenor hotelli peaufse ees ja leidfin lady Willoughby ta toast mind juba ootamast. Tal olid reisiriided juba seljas ja ta teretas mind nii südamlikult, et kõrwuni punastasin.

"Nagu näete, olen reisuks walmis," ütles ta; "ma täitsin kõik teie korraldused täpipealt. Siin on minu bagaažijedel ja ma palun teid mulle Berliini Hölberlini uulitsale nr. 79 preili Neubaueri nimel ära saata."

"Tahin ma teile selle adressi järele ta kirjutada?" küsisin ma adressi kirjutades.

"Muidugi, sest meie peame ettevaatlikud olema. Kirjutage kirjaümbriku nurga peale lihtsalt D. W. ja kiri tuleb mulle tingimata kätte."

Ilmus hotelli teenija, kes lady Willoughby kassikohwri alla wiis, ja meie läksime talle järele. Mina aitasin lady Willoughby autosse ja waatafin ringi. Midaagi tahtlast polnud märgata. Ruttu largasin ta mina autosse, panin ladyle hoollega waiha põlwele ümber, andsin autojuhile, kellele ma ju waremalt sellekohased seletused olin andnud, tänu sõita ja meie wurasime hullu kiirusega Victoria Streeti mööda alla.

Mu nagu säras õnneft. Ilm oli ilus, kuigi pisut jahe, ja sõit oli minu arust nagu põgenemine. Meie sõitsime üle Westminsteri silla, ilma et ma talle sõnagi oleks seletanud, ja tema ei nõudnudki seda. Tema oli täieste rahul ja rahuline ning ei waadanud ringigi — nii juurde ufaldas ta mind, kes ma talle ju peaaegu wõõras olin! Ja see ajas mu südame kiireste põksuma.

Meie kõnelesime kõisugustest asjadest, millel meie asjaga midagi tegemist ei olnud — teatrist, president Roofo-weltist, Sakja keisrist — Jumal teab millest kõik weel, kuna auto täies kiiruses edasi wuras ja nii ruttu läänatuid tegi, et me põlweid kofu puutusid ja lord peaaegu äksteise laenlasse oleksime kullunud, mille üle me südameft naerisime.

Nõnda kadus aeg lennates ja waewalt tahtsin oma silmi uskuda, kui autojuht Croydoni wärsali ette sõitis ja äkitselt peatas.

Ühes siin seletasin ma lady Willoughbyle oma plaanidest; tema pidi siit New Sareni sõitma ja sealt Dieppe laudu Pariisi reisisma, kust ta siis Berliini wõdis edasi minna.

Ma ei taha siin enam korrata tänulikkuse sõnu, millega ta mind üle walas — see kõik on mul kui udu. Ma aitasin ta rongi peale, mis warsti ette sõitis, ja siis jätsin ma ta südamliku käepigistusega jumalaga. Kui rong wälja sõitis, nägin weel, kuidas ta mulle ta lasturätkut lehwitas . . .

Ma sõitsin linna tagasi niisuguses meeleolus, mida ma kirjeldada ei oska. Kuid ma oleksin tahtnud kõle ilma lajutada, nii hea meel oli mul. Ühe sõnaga — ma siplefin armastusewõrgus!

Ka seda ei osta ma kirjeldada, kuidas mul järgmine päew mööda läks; töötegemine oli mul wõimata; ma unistasin ainult. Kuid wiimane post kõi mulle kirja, mis minus hirmu äratas. Kiri oli allkirjata ja järgmine:

"Teil ei ole aimugi, mis teete, sest teie olete lolluse ära teinud! Lady Willoughby ei ole mitte niisugune, kelleks teie teda peate!"

Ma lugefin kirja kaks korra läbi, siis rebisin ma ta puruks ja wistasin laminaasse.

"Juba jälle paruniproua!" jostastasin ma. "Tont wõtaks teda!"

Wahi peal.

Ma seisan wäljas wahi peal
Kestõõse pimeduses.
Ei tosta kõrwu ükstei heal —
Ihm wait kui imestuses.

Mul pääs on seltsiks ärsinda,
Mu sõber ta ja kaasa —
Ja oma külma odaga
Mu palgeid paitab taja.

Kõlm on. — Tuul paisub . . . kahinal
Pilt wihma pillub alla
Ja tuulehoog wast tuhinal
Mul hõlmad kujuk walla.

Kas seltsiks tuled, tuulehoog,
Ja ajad mu'ga juttu?
Wõi, pilt, su piirarewoog
Wast tähendab eht nuttu?!

Ma seisan wäljas wahi peal
Kestõõse pimeduses.
On kuulda jutu, nutu heal —
Ma kuuln imestuses.

A. Leppik-Parasmaa.

Tegew. sõjawäes 26/27. apr. 1916.

Salonilis. Wangi wõetud waenuliste riikide konsulid oma perekondadega
Inglise sõjalaewa peal.

Järgmisel hommikul lätkasin ma ühe kohtuasja tagasi, mille ma nõdal aega waremalt heameelega oleksin ajada wõtnud, sest see oli asi, mis mulle palju raha oleks sisse toonud. Peale „Willoughby“ asja ei olnud mul enam millegi wastu hurwitust. Ka leitnant Jatese asi tahwatas, kuid kindel oli, et ta warsti wabaks sai.

Sellepärast läksin ma juba warakult pärastlõunat herra Cradenthorpe juurde, et teda wahheajal selgimud tõe-asjadega tutvustada. Pilema arupidamise järele jõudsi me otjusele, efsialgul mitte midagi ette wõtta ja asja politseile teatamisega weel mõni päew oodata. Nagu mõlemad kirjad idendasid, oli paruniproua õige ägeda loomuga ja tarwis oli teda weidi ärewaks teha. Wahest efsis ta siis tudagi ja andis neile niimoodi põhjust tema wastu kiwi woerema panna.

Selle järele läksin ma biroosse tagasi ja leidisin seal Dick Falkoneri kirja eest. Tema kirjutas mulle:

„Armas Charles!

Zumalad karistawad mind, sest mina laman pais-tetanud põhjega wõobis, nii et mind ka paremad sõb-rab ei wõiks ära tunda. Arst arwab, see wõiwat mõni paise olla, loodab aga, et ta tühine on. Ja nõnda takistab mind see näotu haigus lubatud haugipüügile minemast. Arst arwab aga, kui ma sõnakuulelik olla, tohtiwat ma umbes nelja päewa pärast jälle wälja minna. Sellepärast peab ja wahhepeal üksi tegew olema ja ma loodan ainult, et warsti sinu juurde wõin tulla, et ennast sinu wahheajal saadud tagajärge üle jowastada.

Palju terwist.

Sinu wana Dick.“

Ma pidin naerma.

„Waene wana Dick,“ mõtlesin ma, „kui raske on sul just nüüd wõobis lamada! Aga mis pagan peats tal küll selle haugipüüdmisega ees olema?“

Aga ma teadsin, misjugu mees Dick wahetewahel oli, siis ei hakanud ma selle üle pikemalt pead murdmagi.

Läks terve rida päewi möõda, ilma et midagi iseära-litku oleks juhtunud, mis selle loo peale oleks wõinud tähendada, siis aga woogafid sündmused otse üksteise otja ning tõid sel kombel kõigile saladustele seletused.

Asi algas kirjaga, mis ühel hommikul Berlini postitempliga sain.

Nuttu rebisin kirja lahti, sest ma teadsin, et kiri lady Willoughbylt tuli.

Ja lugesin:

„Armas herra Ballaston!

On midagi iseäralikku sündinud — minu toaneitfi Wanda ilmus umbes tunni aja eest äkitselt jälle minu juurde, täies terwises ja heas tujus, ning jutustas mulle iseäranis imeliku loo, mille ma teile lohe teada annan, kuna ma ju teie osawõtmist tunnen.

Kõige efsiti pean teile aga weel teatama, et ma õnnelikult siia jõudsin, tänu teie ettewaatlikule kor-raldusele!

Wanda jutustab, tema jõudnud hommikul wara Londoni ja läinud kellegi wenelele soowitusele, kellega ta rongis tuttawaks saanud, Soho-linnajaku ühte wõerastemajasse, mille nimi olla „La Maison Rouge.“

Et päewa alguni weel mõni tund puudunud, siis heitnud ta magama, eht küll majas walju rääkimist ja juttu kuulnud. Widi see waene inimene ka just niisugusesse kahklasesse kohta juhtuma!

Aga ta tegi weel suurema wea, sest emelaul näitas ta oma nime ja adressi, mis talle olin kirju-tanud, ja küsis kõige otsemat teed teie biroosse. Keegi wäga „lahke“ herra hakanud temaga lohe Wene kee-les juttu westma, kirjeldanud talle, misjugu ommibuse ta peats wõtma ja uuris siis tashiljuteesi üht ja teist järele, mille peale loll neiuke ka wastanud. Kuid mina pean sellejuures enesele etteheiteid tegema, et ma teda küllalt ettewaatusle ei manitsenud, sest kui ma Jatese kohtuasju lugesin, olin nii erutatud, et ma ta lohe teie adressiga Londoni saatsin ja temale täsu andsin, proua Waughi juurest enesele edaspidi-seid näpunäiteid tuua, kuhu ma selsamal päewal olin kirjutanud.

Pärast einet läks ta siis sinna, sai minu kirja ja jõitis lohe teie juurde, kus ta kuulis, et wälja olete läinud, ilma et teada oleks saanud, millal tagasi tulete. Sellepärast läks ta Soho linnajaku „Maison rouge“ tagasi. Seal wõtsid Wene sõbrad ta lohe oma hoiu alla ja ma usun, ta lobises seal nii palju wälja. Teda otjati kella 11 seal kinni hoida, ja alles siis läks ta — nagu waras nägemata — wälja ning jõudis paljust uduft hoolimata Templeisse. Teie wõtsite ta wastu, palusite teda oodata ja läksite te-legendammi wiima. Waewalt olite aga ära läinud,

kui kats meesi tuppä tulid ja tema kallale jooksid. Wanda katsus küll meeste käest pääseda ja pani kui tugew neiu süidilt wastu, kuid juba natukesega aja pärast tehti ta kinni ja pandi ta filmadelegi sisse. Mehed ähwardasid teda maha lasta, kui ta lära teeks, kuid lubasid talle mitte midagi teha, kui jöna kuuleb.

Surmahirmus wiidi ta trepist alla ja ristis üle due. Kusagil peatati ja mehed wahetasid kellegagi sõinal mõne sõna, siis teab ta ainult, et ta wankrisse pandi, mis ruttu teele sõitis. Mehed istusid sõnatult ta kõrwal, kuni wanker wiimaks jälle peatas. Ta aidati maha ja wiidi mõned astmed üles, kus üks lahti tehti; siis wiidi ta pillä koridori mööda edasi, awati teine uks, paluti teda sinna sisse astuda ja löödi siis üks tema taga pautudes kinni.

Seal wõeti ta ümber, ka filmade eest, siledem ära. Ta wiibis ilusaste sissejätud, walges toas, ja teegi wanem Wene naisterahwas rahustas teda, et temale mitte kõigewähemasti ei tehtawat: kuid mõni päew pidawat ta sija wangi jääma — muud midagi.

Wanda oli kõige esite muidugi täis hirmu, aga siis leidis ta sealt oma wõõrastemajasse jäetud asjad eest, sai süüa ja jäi ajajooksul rahulikuks.

Ühildalt: ta jäi sinna tuppä umbes neljaks päewaks, siis ilmus selle päewa õhtupoolikul, mil ma teie abil Londonist ära sõitsin, tema juurde teegi noor, wäga wiisakas isand, kes kahetjes, et teda niilaua kinni peetud, ja ühtlasi ütles, et ta nüüd jälle waba on ja majast wõiwat lahutada. Wanker seiswat uks ees ja ta tarwitjewat ainult ütelda, kuhu ta jooiwat sõita. Wanda wastas, et tal raha ei olla — ta oli ju oma tasku teie tuppä jätnud — kuid et ta heameelega Sakjamaale tahä tagasi sõita. Mees andis talle raha ja ostis talle esimehe klassi pileti Berliini. Nii lahkus Wanda Londonist ja jõudis õnnelikult sija. Ta lahkus Londonist õppise rongiga ja wiibis nüüd jälle minu juures. See on kõik, mis teatada tean, ja ma tunneksin ülikuurt rõõmu, kui teist teateid saaksin, mis wahel ajal Londonis on juhtunud.

Südamliku terwitusega

Teie

Dlga Willoughby."

"Isjand Jumal!" hüüdsin ma, kui kirja olin läbi lugenu. "Misjugune narr see Wanda on, ja waene Dlga ei märka ka midagi! Sel filmapilgul juba on kõik wõetoorad ta jälgil ja Jumal teab, mis wahelpeal juba on sündinud. Sa, mu magus Dlga, mis sulle kõik jälle wõid sündida!"

Ma arwasin kindlaste, et teegi, teda Wanda ei tundnud, tema jeltis Berliini sõitis ja sel kombel lady Willoughby ajukoha teada sai. Paruniproua oli mu üle rõõnud ja nüüd oli tarwis filmad lahti hoida, sest warsti wõisid üllatused järgneda, wõib olla juba lähematel tundidel!

Ra üks teine kirjaosa huvitas mind kängeste, kuigi pisut vähem; nüüd oli Wanda kadumine seletatud, sest nähtawaste oli kuldne käepigistus mõne Temple hoidja südame pehmeis teinud.

Lähemad lastkümmed neli tundi elasin ma waheta pönewuses; wahelpeal sain herra Cracenthorpega kokku ja siis kirjutasin Dlgaile pika kirja; aga ta sai jahedam kui teistel asjaoludel, sest ma pidin kartma, et ta Dlga enam ei taba, waid kellegi teise kätte sattub.

Wiimaks teisel päewal jõudiski see, mida ma olin oodanud, kätte. Herra Cracenthorpe lastis mind tungiwalt enese juurde paluda, ja et ma õnnets tobus olin, siis wiibisin juba kümne minuti pärast tema juures.

"Herra Wallaston," algas ta silmanähtawa ärewusega, "midagi usumata on sündinud!"

"See ei imesta mind!" wastasin ma, "sest asi puutub lady Willoughbyd?"

"Muidugi, muidugi. Umbes tund aega tagasi ilmus minu juurde teegi suurtejuuga wäljumusega wäljamaalane ja soowis minuga lady Willoughby asjus rääkida. Mina wõtsin ta jutule ja tema andis mulle lady Willoughby kirja, mille ma kohe awasin ja läbi lugesein. Wististe tein dige imestawa näo, sest wõõras ütles kohe:

"Teie imestate, herra adwokat. Üji aga on wististe korras?"

Mina toibusin, sest ma hakkasin kahtlema ja wastasin sellepärast ainult;

"Oh, korras ta on, aga mina ei ole pant, ja kuigi minu käes teatud rahajumma ja mõned wäärtasjad lady Willoughby poolt hoida on, ometi on see isearalik, kui ta usub, et mul sijn 25,000 naelsterlingi filmapilgul käepärast on ja ma selle jumma kohe wõtsin wälja maksta."

"Mina ei saa teist aru, herra Cracenthorpe," ütlesin mina; "kas ei annaks teie mulle esiti kirja lugeda?"

Tema ulatas kirja mulle kätte ja ma nägin filmapilki, et kiri tõeste lady Willoughby enese käega kirjutatud oli. Ta käis järgmiselt:

Armas herra Cracenthorpe!

Olge nii lahke ja makste selle kirja toojale kohe 25,000 naela paberis wõi kullas wälja.

Teie alandlik

Dlga Willoughby."

"Ma waatafin herra Cracenthorpele üllatatumt otja.

"Mis see tähendab?" hüüdsin ma. "Kiri on kindlaste lady Willoughby kirjutatud, sest ma tunnen tema käekirja selgeste! Aga mis te nüüd tahate teha?"

"Mina?" wastas tema. "Ei midagi! Korraldused sir Jamese päranduse asjus pole weel lõppenud, ja sellepärast ei wõi ma wõõrale inimesele jeda summat ka siis wälja maksta kui tahaksin. Muidugi kannan ma lady Willoughby eluülepidamise eest hoolt, kuid rõhkem ka mitte. Seda ma kirja toojale muidugi ei ütelnud, waid palusin teda ainult kirja sija jätta ja kahe tunni pärast tagasi lulla; wahelpeal tahtsin järele mõtelda, mis tuleks teha."

"Ja tema läks ning jättis selle kirja tõeste teie kätte?"

"Ragu näete."

"Paruniproua tapab selle mehe ära, kui jeda kuuleb," ütlesin ma. "Ja mis ütlete talle tagasi tulles?"

"Üksna lihtsalt, et mul seaduslikkudel põhjustel wõimata nii suurt summat wälja maksta."

"Wäga dige, ja kui ta lady Willoughby kirja tagasi anduab?"

"Siis ma naeratan ainult, sest kiri on mulle määratud, seega seaduslikult minu omandus."

"Mis wõib ometi lady Willoughbyle juhtunud olla?" kõnelesin ma ärewalt edasi. "Selle järele, mis ta mulle wiimati Grosvenor hotellis ütles, wõis ta selle kirja ainult kõige kurjema ähwarduse all kirjutada. Tema on oma waenlaste kätte langenud, herra Cracenthorpe, ja paruniproua on meile jälle wingerpussi mänginud."

"See pole jugugi weel kindel," wastas tema, "meie lubasime hiljuti loota, et paruniproua wahest mõne lolluse teeb. Nüüd on see sündinud, sest kõik see kupatus kuttus ju wette, sest et ma raha wälja ei maksnud. Nad ei ole mind arwesse wõtnud ja ei näi ka Inglise seadusi tundwat."

See oli dige, kuid sellepärast ei lahkunud minust mure.

"Aga kas usute, et lady Willoughbyd suur hädaoht ähwardab?"

"Mitte jugugi, herra Wallaston; see wäike wingerpuss ei aita, sest selle juures olen mina süüdlane. Temal on 500,000 naelsterlingi ja nad katjuwad kõik, mis wõimalik, et jeda raha tema käest weel eluajal kätte saada. Sellest näete, et lady elu hädaohus ei ole, sest kuldmine munejat kana ei tapa teegi ära. Mis tal aga puudub, on kaitsja, sest ta on ükfil ja, ma kardan, siig pehme oma waenlaste wastu, kes mehe abil kergemine alla annaksid. Mina olen tema aitamisest juba liig wana, aga et teie ta saatusest siamaani juba nii elawalt olete oja wõtnud, siis olets wahest kohane, kui teie —"

Üks awanes ja kirjutaja teatas, et parun Kalnohy herra Cracenthorpega jooiwat rääkida.

Kewadel.

Rülm kadus, lumi läks,
wesi weeres orusse.
Rohi täiskas, puu puhkes,
wärstus tuli õhusse.

Lilled mullast tõusid üles
taewa poole sirgudes.
Mul on mõnus, süda rõnnus
algan'd elu waadeldes.

Raugelt linnud lendasid
elurõitu kuulutama,
kõiki tööle wõrgutama,
kes talwel puhkajid.

Püsimata loobujetöö
on tuntaw üle õõ,
meidki see kaasa kujuk,
edasi tungida käsi.

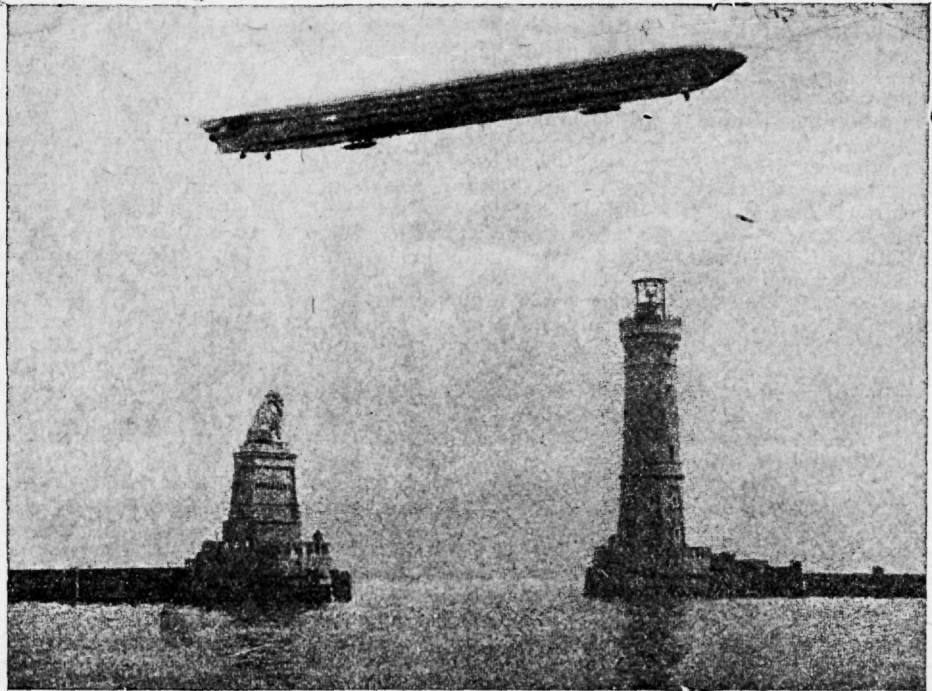
Loodus on tõusnud furnuist
ununenud talwine õõ.
Meiegi kasus on uuest
edu heats juhtida töö.

Suur on päike, kui elutooja,
suur on tema wõim.
Ka meie ühine jõud on looja,
ei pea teda tume wõim.

ühiselt töötage, murdmata meeled,
et see kobule kaju kannaks,
elule, hingele ühendust annaks.
Ergutusets ühinegu kõikide teeled.

E. Petrowitsch.

Edjawäljal 12. V. 1916.

Saksa õhurõõwel Berliini ümbruses.

„On jee seesama herra, kes juba tunni aja eest siin
käis?“ küsis Cracenthorpe.

„Jah.“

„Hea küll; kui ma tõlistan, siis laske ta tuppa tulla.“

Kui kirjutaja lahtus, ütlesin ma Cracenthorpele:

„Ma wõtan teie ettepaneku heameelega vastu, sest ma
tean, et teie poolt toetust leian ja siis ka — mina ise tunnen
lady vastu suurt huwitust.“

„Olge minu peale kindel,“ wastas Cracenthorpe ja
andis mulle kätt.

Seega oli leping tehtud.

Ma tõusin üles, jätsin jumalaga ja soowisin läbi oote-
toa minna, et kord ka tema küllalt silmitseda. Tema tõ-
listas ja mina sammusin uste juurde; läwel tuli mulle pa-
rur vastu ja ma astusin kõrwale, et ta mööda saaks;
tema pani mind waewalt tähele, kuna mina tema näo ene-
sele mäluksse kinnitasin.

„Küüd tunnen ma sind, mu sõber,“ sosistasin ma en-
damisi, „ja loodan, et sina õige pea ka minuga wõid tut-
wust sobitada.“

(Järgneb.)

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 5 r. 50 L.,
6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 L. Toime-
tusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 L., 6 kuu eest
2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 30 L. Ilmub iga laupäew.

Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja
tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja tallitus:

Tallinnas, Harju ja Rütli uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

Wõitlus mammutiga.

Jack Londoni jutt.

Eestlät wabandan ma end tema pärast. Ma ei ole
mitte nende tema tempude tegija ega wõta enda peale was-
tutust nende eest. Pidage meeles, et ma teen need eestäh-
tudud oma hea nime alalhoidmiseks. Mul on teatud seis-
koht, on ka naine; seltskonna pärast, kes mulle heatskiitmi-
sega toetust patub, ja oma nime ning naise, järeltulewa
soo pärast ei julge ma mitte riskeerida, nagu kord tegin,
ega ootamatustele vastu minna noorusliku hoolimatusega.
Nii siis, kordan: pesen oma käed puhtaks selle Nimrodi, selle
wägewa jahimehe, lihha sinifilmalise ja tebrätähelise Tomas
Stiveni asjus.

Täitnud selle kohuse iseenda ja meie perekonna rahu
ees, mille taitsmine mu naisele ikka nii armas olnud, wõin
ma nüüd ka suuremeelsust üles näidata. Ma ei taha ar-
wustada jutte, mis Tomas Stivenilt olen kuulnud, ega
awalda nende kohta ühtki arwamist. Kui küsitakse: „miks?“
wõin ma lisada, et mul mingi arwamist ei ole. Ma mõl-
lesin, laalusin ja wõrdlesin kaua, kuid jõudsin igakord uuele
otfufesele, sest Tomas Stivens on suurem isik kui mina. Kui
ta tõtt kõneles — wäga hea! Kui waletas — tah hea!
Sest kes wõib tõendada? Ehk jälle ümber liikata? Ma ei
awalda mingit arwamist, ja umbuslikud inimesed wõiwad
teha, mis tegin mina: Tomas Stiveni enda üles otfida ja
talle isiklikult kahtlust awaldada mitmesuguste tõsiasjade
kohta, millest ma, kui suudan, tema sõnade järele tahan
jutustada. Aga kust teda leida? Tema adress on wäga
lihtne: kufagil 53. põhja laiuise kraadi ja põhjanaba wahel
— ühelt poolt; teiselt poolt — igas jahile sündis kohas
Siberi idaranna ja Labradori äärmaade wahel. Et ta ku-
fagil sellel kindlatsmääratud maapinnal leidub — selleks
annan auõõna, inimese sõna, selle kordaminek nõuab puhta-
jüdamlust ja kõikumata minekut õigel teel.

Tomas Stivens, wõib olla, wäänas ebamääraselt tõtt,
kuid meie nägime üksteist esimest korda (ja seda peab hästi

mees pidama), kui ta minu seisupaika tuli, kus enda tuhat penikoormat wäljaspool iga inimliku hariduse piiri arwastin olewat. Nähes seda inimesenägu, esimest peale piinawate kuude, olin walmis talle wastu jooksma ja teda suruks taistutama (muidu ei ole ma mitte wäga kuumawereline); kuid talle näis kokkusaamine minuga kõige harilikum asi maailmas. Ta ilmus lihtsalt tule juurde, teretas nii, nagu inimeste wahel käidawail teedel wiisiks, paistas minu sulle ilhele ning pani korwi teisele poole ja puhastas nõnda endale koha lõtke ääres. Ta ütles, et tuli natutele joodat laenama ja waatama, kas mul wast on mõistlikku tubakat. Ta tõmbas wana pitbu wälja, toppis selle wäga hoolikalt täis ja raputas siis ilma küsimata poole minu tubakat oma kotti. Jah, see taim ei olewat halb! Ta ohkas õndsalt ja kiskus nii ägedalt suitu, et mul, wanal suitsetajal, lõbu oli pealt waadata.

On ta jahimees? Loomapiidaja? Kullaotsija? Ta kehitas eitawalt õigu: ei, ta hulgub lihtsalt. Kuli hiljuti Suurelt Orjade saarelt ja mõtleb Jutoni maale minna. Ta oli kufagil kuulnud leidustest Klondykes ja talle tuli pähe järele waadata. Ma panin tähele, et ta Klondyket wanamoodselt „Põdra jõeks“ nimetab, nagu seda teewad wanad päriselanikud, tahtes end tähtsatena näidata indianlaste ja sisse-rännanum europlaste ees. Paraku, ta toon oli nii lapselik ja lihtne, et sugugi haawaw ei olnud, ja ma andsin talle andeks. Ta lijas juurde, et kawatseb enne, kui Jutoni minna, korrats Hea Lootuse kantile jooksta.

Kuid Hea Lootuse kants asub kaugel põhjas, pea põhjanaba ligidal, niisuguses kohas, kus harwa inimese jalg käib, ja kui õpimeidust teadmata kust minu tuleasemele tundmata hulgas ilmub ja niisuguste asjadega hoopis, siis mõtled, et aeg on ärgata ja unistused kõrwale heita. Sellepärast waata sin ma ümber; nägin kaarti, selle kõrwal mänaotfi, mis õmaja jaoks kogutud; nägin toidumoonu kotte, kambrit, auru koerte hingamisest, tule walgust, aga kõige üle — hiiglasuurt wirmaliste lalka, mis lõnmaidast üle lestaewa läände ulatas. Mind waldas õudne wärin. On nõiduslik põhja õõ, mis teise tungib, nagu külmatoõe aur soodest. Teie olete mangistatud ja nõiutud, enne kui ise seda märkate. Siis waata sin ma sulleid, mis ristina seal lamast, kuhu ta nad wiskas. Ulasta sin nina ka oma tubakakotti: seal oli wähemalt pool tagawara kadunud. See otkustas küsimuse. Ei, ma ei olnud mitte ettekujutuse ohwer.

Tähelpanelikult seda inimest waadeldes, mõtlesin ma, et ta on üks neist metsikult muutunud hulgustest, kes omastest lasti kistud, kaugale paisatud ja, kannatustest meeletud, nagu ekfinud hinged tundmata maades ja ääretutel lagediktudel rändawad. Noh, ei tarwitse talle wastu waielda, kuni ta pea jälle selgemaks saab. Kes teab, võib olla, on tarwis ainult inimliku häält, et teda mõistusele tuua?

Sellepärast algasin temaga juttu ja imestasin warsti, sest ta kõneles arusaamisega metsloomadest ja nende harjumistest. Ta oli tapnud Siberi hundi Aljasta läänepoolses serwas ja metskittse Kaljumägede sügawustes. Ta tõendas, et teadis kohti, kus weel wiimaseid pühwliharjad uitawad; et ta oli rippunud Kanada põdra küljes, kui need loomad sajatuhandepalaste karjadena jooksewad, ja maganud Suures Kõrbes hiisamhärja taga ajades.

Siin muutisin ma oma arwamist temast (see oli esimene muutus, aga mitte wiimane), ja pidasin teda tõsiduse eeskujuks. Kuidas see tuli, ei tea ma isegi, kuid mingi asi sundis mind talle kõrdama jutustust, mis olin kuulnud inimeselt, kes küllalt kaua elanud neil mail, et mitte tühja rääkida. Jutt oli walgest karust, kes piha Eliase mäe ääristel kaljudel elawat, mitte ial selle nõwatuutele ilnudes. Jssand Jumal olewat selle looma nii loonud, et ta jalad ühe külje peal terwe jala sõrd pikemad on kui teise külje peal. Igaüks saab aru, et see wäga kohane on. Ma jutustasin wõõrale, nagu oleksin ise selle haruldase looma peale jahti pidanud; maalisin elawalt kohase ümbruse, ära unustamata ütsik-asi, et tõenäitlikum oleks, ja lootsin küllalt oma jutuga üllatada.

Kuid mitte põrmugi! Kui ta lastiust oleks awaldanud, oleksin wõind talle andeks anda. Kui ta oleks wastu waiel-

nud, et sarnase looma jaht hädaohkik ei ole, sest et loom ümber ei saa keerata — kui ta seda oleks ütelnud, tõendan, oleksin wõinud tal kätt pigistada, nagu täielisel jahimehel, mis tema ka oli, Kuid ei. Ta norstas, waatas mulle otse ja norstas jälle; siis pani jala mu põlwe peale ja kästis mind ta saapaid waadata. Need olid täitsa wäljatõetamata, soontega kokkumõeldud jalandud, milles kõige tähtsam nende nahk. Ille pooletolli paks, tuletas ta meelde merehobu nahka; kuid sellega lõppes kõik sarnadus, sest merehobul pole ial nii toredat karwa olnud. Talla lähedal ja fedraluu kohal oli karw lume ja puuokste läbi peaaegu ära kulunud; kuid warjulisematel kohtadel oli ta alles tihhe, räpapas-musta wärwi ja jäme. Suutisin suure raskusega seda karwa laiale liikata, selle alt peenemat karwa otksides, nagu see põhjamaa loomadel omane: kuid kõnesolewal juhtumisel ei leidnud ma seda. Paraku, seda taksus karwa pikkus: alalhoidnud tuttides oli ta seitse, isegi kahetja tolli pikk.

Ma tõstsin pilgu oma kaaslaste peale, tema wõttis jala minu põlwele ja küsis: „Kas oli niisugune nahk teie karul piha Eliase mäelt?“

Ma raputasin pead: „Mitte ühelgi loomal, ei merel ega maal, ei ole ma näinud seesugust nahka,“ wastasin ma puhtasüdamlikult. Selle naha paksus ja karwa pikkus imestatis mind. „See nahk on,“ lausus ta ja pealegi wäga ütsiklikult, „mammuti seljast wõetud.“

„Lollus!“ hüüdsin ma, sest et ma umbusaldust ei suutnud maha juruda. „Mammutid, auhine herra, on ammu maa pealt kadunud. Meie teame nende olemasolust wäljakaewatwate jäänuuste ja küllmanud heha järele, mida Siberi päite heaks arwas awalikuks tuua jääb sulatades, kuid on wäga hästi teada, et ühtegi elawat mammuti ilmas olemas ei ole. Meie uurijad . . .“

Selle sõna peal katkestas ta kärsitult mu jutu: „Teie uurijad? Iks! . . . Nõrgakesed on nad. Ürgem kõnelgem neist. Kuid ütlege mulle, inimene, mis teie ise mammutist teate?“

Kahtlemata, see oli jutustuse ettewalmistus; et seda wälja kufjuda, tuletasin meelde kõik teadmised, mis mul ses asjas olid. Kohe alguses toonitasin seda tõsiasja, et mammut on enneaajalooline olemus, ja kogu mu kõne piidid seda kinnitada. Tuletasin meelde Siberi liiwaleetide, mis rikkad on wanadest mammuti luudest; teatasin suurtest elewandiluu hullkadest, mida Aljasta kaubanduselt inuuitidelt ostab; lijasin, et olen ise Klondyke kullajoometest kuueja kahetjanaelaseid mammuti kihwu leidnud. „Kõik need leidused on kivistatud,“ lõpetasin ma, „ja lugemata aastasadast maa sees olnud.“

„Mälestari, et weel poisikesena,“ siin norstas Tomas Stivens (tal oli wäljakannatamata mood norstata), „kivistatud arbusi nägin, sellepärast küsin: kuigi etkwad inimesed endid petawad, ettekujutades, et nad arbusi kaswatawad ja sööwad, kas on siiski olemas praegusel ajal sarnane wili, nagu arbus?“

„Tehtis küsimus tema toidust,“ waidlesin ma, öeldud terawust nagu tühi tähelpanemata jättes. „Maapind peab rikkalikult taimi kaswatama, et nii imetaolisi loomi toita. Kufagil põhjas ei ole nii wiljatandwat maad. Tähendab, mammut ei wõi olemas olla.“

„Wabandan teie teadmatust paljugi kohta, mis siin põhjas olemas on, sest et teie weel noor olete ja wähe rännanud. Sellest hoolimata olen teiega nõus ühes asjas: mammutid ei ole praegu enam olemas. Kuidas ma seda tean? Tapstin wiimase oma käega!“

Nii ütles Nimrod, Suur Jahimees. Ma heitsin ofraga koerte pihta, tahtes nende õudsat hulumist lõpetada, ja jäin kuulama. Oli kahtlemata, et see haruldast õnnestanud waletaja suu awas ja minule piha Eliase karu pärast kätte maksas.

„See oli nõnda,“ algas ta piha waheaja järele. „Kord olin ma puhkusel . . .“

„Kus?“ hüüdsin ma waele.

Ta äigas käega tumedalt põhjaidasse, kus lai tundmata maa oli, kuhu wäga wähe inimest julgeb tungida ja kust weel wähem tagasi tuleb. „Nii siis, ma olin puhkusel ühes oma koeraga. See oli kõige parem neljajalgne nende seast

kes jälgi ajavad wõi puhtusel nina katlasse pistawad. Ta isa oli puhastwerd Wene koer Behringi mere äärest, teda ma suure asjatundmisega Hudsoni tõugu emasega paaritasin. Ühten teile puhtast südamest, segu tuli ülihea. Ja just sel päewal, millest jutt, pidi ta pojad saama tõelise metshundiga, halli, pitajalalise, sügawate kopsudega ja äärmiselt wastupidawa loomuga. Mis te ütlete? Kes wõib weel millegi sarnasega kiidelda? Ma panin alguse uuele koeratõule ja wõisin suuri sündmusi oodata.

"Ragu ma juba ütlesin, pidi koer pojad saama, ja see sündis hästi. Rumardasin parajaste seitsme wäikse pimedat koerapojat kohale, kui korraga minu selja taga sarwe hää! ja mingi wäikne pärin kostis. Suulehoog kihutas mööda, otseku pärast wihma, ja waewalt latsumis üles tõusta, kui mind jalust maha rabas ja ninapidi maasse paistas. Samal pilgul kuulsin, et koer tarjatas, just nagu inimene, kui talle ruskaga vastu kõhtu wirutada. Ustuge, ma lamasin rahuliseks; kuid pead läänates nägin hiiglamürakat enda kohal kõitawat. Siis puutus mu filmi siine taewas. Ma tõusin püsti. Karwane lihamaagi kadus just wõlastikku, mis lagedat piiras. Nägin ainult weel tagupoole kõitawa sabaga, mis minu teha jämedune. Järgmisel pilgul näis wõlas ainult suur aul, kuna minu kõrwu midagi waitiwa tormi mürina taolise ühes pööstaste ragina ja murduwate puude prahwatusega kostis.

Haarasin püsti järele. See lamas maas, raud puupakul; kuid selgus, et ta pära pilbasteks tehtud, raud kõweraks painutatud ja luff rikutud oli. Tahtsin koera waadata, aga . . . noh, mis teie arwate?"

Raputasin pead.

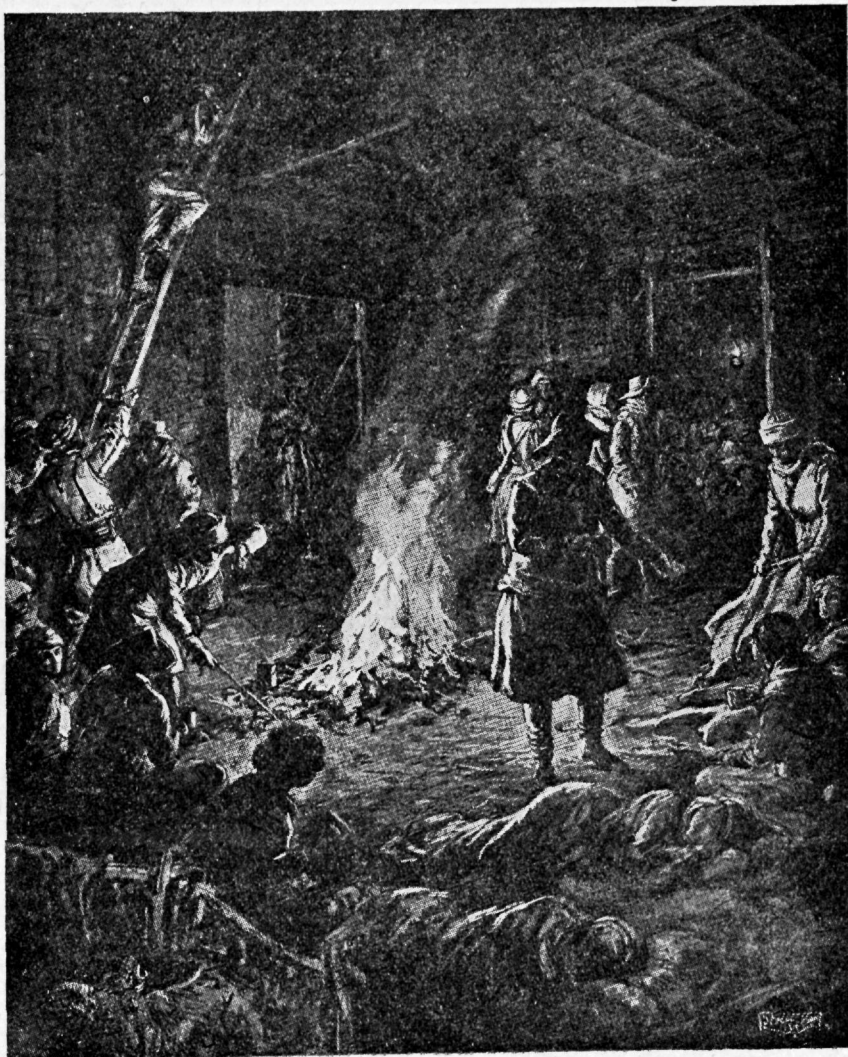
"Põlegu mu hing tuhandes põrgutules, kui taft midagi järele jäi! Ei olnud ema ega seitset wäikest poega. Kohal, kus ta lamas, oli ainult libe werine lohki pehmes pinnas ja selle äärtele mõned karwad."

Wõõtsin lume peal kolm jalga maad, tõmbasin sellele rõnga ümber ja waatasin Nimrobi otsa.

"Elutas oli kolmkümmend jalga pill ja katsummend kõrge," wastas ta, "üksi ta kihwad andsid üle kahetateistkümmene jala. Ustusin ise waewalt oma filmi, kuigi see wäsi filmipilgu eest oli sündinud. Kui mind aga filmad ja kõrwad petsid, kust siis purustatud piis ja augud wõlastikus? Ja kuhu jäi koeraema oma poegadele? Inimene! Mind haarab palawik weel praegu nende peale mõteldes. Mu koer! Seine Gewa! Uue tõu ema! Ja mingi mõistmata ümberhulkuja mammut-härg pühkis ta maa pealt, otseku weeputus! Kas on ime, et werrega joobetud maa kättetaju pärast Issanda poole kinnendas? Haarasin kirwe ja jooksin jälgi mööda järele."

"Kirwe?" hüüdisin ma, äärmiselt ettekujutatud pildi üle imestades. "Kirwega hiiglasuure ünamammuti kallale, kes kolmkümmend jalga pill ja katsummend . . ."

Nimrod ühines minu naeruga, rõõmsalt hirwitades. "Depoolest nagu unenägu," hüüdis ta. "Mitte wähe ei naernud ma pärastpoole selle üle, kuid siis ei olnud taju naermiseks; kaotasin mõistuse wihas piisfi ja koera pärast. Mõtelge ise, austatud herra! Kõige moodsam, mitte kuhugi weel wiidud, patenteeritud tõug häwitatud, enne kui koerapojad filmad said awada! Kuid nii see oli! Elu on täis

Inglise toitmisepunkt ja latsaret Albanias.

pettumust ja mitte asjata: jõök on maitsew pärast nälgimist ja ase pehme raske teekonna järele.

"Ragu juba ütlesin, haarasin kirwe ja jooksin eluka järele läbi oru; kui ta aga oru suhu keeras, olin mina alles teisel äärel. Toiduküsimusest pean teile siin mõnda seletama. Seal ülewal, just lehkohal, on mägi wäga imelise ehitusega. Ei jõua lugeda, kui palju seal on wäikeid orgusi, täitsa iiksteise sarnaseid, nagu paar ernetera, ja kõit nad igast küljest ükliste kaluseintega piiratud. Sga sarnase oru alumises otsas on kitsas awaus, kunagi wee wõi jääliugustiku õõnestatud. Teist wäljaläitu ei ole peale nende suude, mis pealegi iiksteisest kitsamad. Näiid mõni sõna toidu kohta . . . Teie kui reisija olete muidugi wiibinud wihmarikastel saartel piki Alaska randa, seal, Sitta pool? . . . Teie teate, kuidas seal kõite head kaswab — pikalt, lopsakalt, tihedalt. Samuti ka neis orgudes. Paks kord wiljatandwat mulda ja sellel sõnajalad, rohi ning kõit muu üle pea! Suwel sadab kolm päewa iga nelja tundes wihma, ja toitu jattub siin tuhandele mammutile, kõnelemata wähemalt loomadest.

"Kuid pöörame tagasi. Oru alumisel serwal hakkasin ma lõõstutama ja jäin maha. Hakkasin järele mõtlema:

August Zinger,
Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

Jaan Bau,
Narwa-Jõesuust. Efreiter.
Tegewas sõjaväes

August Reispafi,
Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

Aleksander Kurg,
Saaremaalt.
Tegewas sõjaväes.

Mart Krahw,
Jhugaardihäälane.
20. detf. 1914. haawatud.

Willem Aruküla,
Tallinnast.
Austrias sõjavangis.

Aleksander Tinkus.
Jalad külmanud.
Teenistusest wabastatud.

August Simenson,
Rõngust. Apteerina
tegewas sõjaväes.

Arnold Grünberg,
Ehulast. Eynit.
Jalast haaw. Saigumajas.

Johannes Samberg,
Kolga-Rõnnust.
Tegewas sõjaväes.

sest sedamööda, kuidas ma wäsiin, tõusis mu wiha, ja ma teadisin, et enne rahule ei jää, kui mammuti üle wõidu olen saanud. Teadisin ka, et wõitlus mitte naljaasi ei ole. Sissekäit sellesse orgu oli aga väga kitsas ja ta seinad järjud. Ühel pool rippus kalju küljes määratu rahn, mitusada tonni raske, iga silmapilk walmis langema. Mulle just abits! Järele waadates, et elukas mööda ei lipfaks, tuln tagasi oma puhkepaigale ja wõtsin moonu kaasa. Ilma püüsta ei olnud see palju wäärt; ma awasin padrunid, raputasin püssirohtu kaljurahnu alla ja süütasin aeglaselt põlewa nõõri. Laeng ei olnud suur; kuid rahn hakkas laisalt kõikuma ja langes just sinna, kuhu tarwis, jättes ainult awause ojalise tarwis. Nüüd oli asi küps!"

"Aga kuidas siis?" küsisin ma. "Kas on kunagi kuulnud, et mammutid kirwega tapetakse? Ja tõtt ütelda — kas neid üleuldse millegagi saab tappa?"

"Oh, kas ma siis teile ei ütelnud, et täieste hulluks läksin?" waidles Nimrod mitte ilma äritusetä. "Mind tegi päris meeletuks õnnetus koera ja püssiga. Ja pealegi, kas ei ole ma jahimees? Kas minu ees ei seisnud uus ja väga haruldane loom? Kirwes? Seda ei olnud sugugi tarwiski! Kuulake, ja teie kuulete niisugusest jahist, mis meie maakerä nooruse ajal wõis ette tulla, kui koopaelanikud kiwi-kirwestega heitlefid. Mulle oli ka seesugusest küllalt. Noh, kas ei ole õige, et inimene koerast ja hobusest wõib ette jõuda? Et ta neid oma mõistuse ja wastupidawusega kaugele wõib maha jätta?"

Ma noogutasin.

"Noh?"

Hakkasin aru saama ja palusin juttu jätkata.

"Org oli umbs wiis penikoormat ringi mööda. Ta suu oli sulutud. Wäljateit oli kinni. Mammut oli arglik loom ja minu wõimuses. Jooksin jälle ta järele, hulusin nagu kurat, pildusin teda kiwidega ja ajasin teda kolm korda ringi

ümber oru, enne kui järele jätsin. Kas mõistate? Wõidujooks! Wõitlus inimese ja mammuti wahel! Just nagu tširkuses, kuna päike, kuu ja tähed pealtwaatajad ning lohtunikud wõisid olla.

Raks kuud kulus ära asja kordaminekutš, ja ma wiisin ta läbi. Ja see ei ole mitte unenägu! Ma kihutasin looma wahetpidamata ringi, ise ringi ringi kessel wiibides, jooksu peal kuuwatatud liha ning marju süües ja wahemaal magades. Muidugi juhtus, et ta meeleheittele tuli ja minu poole pööras. Siis jooksin ma pehmele pinnale, kus oja keerles, ja needsin sealt teda ning ta estwanemaid, teda ennust ligemale kutsudes. Kord surus ta minu isegi järsku kaljuseina ligi, aga ma ronisin sügawasse kaljupraosse ja jäin ootama. Sgaford, kui ta mind oma londiga tahtis katjuda, raiusin ma seda kirwega, kuni ta selle tagasi tõmbas, ise nii waljult mõirates, et mu kõrwade kuulmenahk ahwardas lõhleda. Ah, kuidas ta märatses! Ta sai aru, et mind on kinni püüdnud, kuid kätte ei saanud! Ja sellepärast ta märatseski! Kuid ta ei lastnud end narrida. Ta teadis, et seni hädaohuta on, kui mina kaljupraos wiibin, ja ei lastnud mind wälja. Ja tal oli kuratlikult õigus, kui ta ainult moonamuretsemist ei oleks unustanud! Toitu ja wett ei olnud lähedal, tähendab, ei olnud ka wõimalik mind piirata.

Üundide kaup seisis ta kaljuprao ees, filmi minu pealt pöömata ja oma hiiglasuuri kõrwi, otsekui wooditekkifi lehwitades, et putukaid eemale tõrjuda. Wiimaks hakkas teda janu piinama; siis hakkas ta tammuma ja möirgama, nii et maa wärijes: tähendab, ta sõimas mind oma keeli, muidugi hirmutada tahtes. Siis, awalbatud mõju küllalt suureks pidades, taganes ta tafalefi ja katjus tähelpanemata oja äärde libiseda. Juhtus, et ta peaaegu wee ligi lastsin — ainult mõne jala kaugusele — ja siis wälja hüppasin. Arusaadawalt jooksis ta tagasi, wärijedes nagu hiigla kaljurahn. Kui ma jama tegu mitu korda olin korranud, sai ta

Anton Antje,
Suuru kth.
Kõrjalajana sõjaväel.

Hugo Liganit,
Wabina w.
Käti bataljonis.

Anton Saal,
Tallinnast.
Tegevas sõjaväes.

Eduard Puustal,
Koigi w.
Tegevas sõjaväes

Christjan Käppa,
Sellenurmest.
Musetandina teg. sõjav.

Jaan Kutnik,
Wanamõisa w. 19. jaan.
1915. teadmata kadunud.

Herman Kimm,
Sudomast.
Tegevas sõjaväes.

Johannes Lamberg,
Pihula w.
Sõja algusest sõjaväljal.

Karl Märtmann,
Kehrastr.
Tegevas sõjaväes.

Martin Loming,
Anialt.
Tegevas sõjaväes.

minu kawalusest aru ja muutis oma wõitluswiisi. Ratsus aega wõita, kas saate aru? Hüppas ilma ühegi märguandeta eemale ja jooksis kõigest wäest wee poole, arwates, et enne sinna ja tagasi jõuab, kui mina plehku pistan. Wiimaks, kõige asjatust nähes, needis ta mind hirmfaste, lõpetas piiramise ja ligines aeglaselt ojale.

Ainult üks lord piiras ta mind nõnda — siis läks ajamine wahetpidamata. Illa ringi ja ringi, nagu üleskeratud uur . . . Mu riided langesid tükkidena maha, kuid ma ei peatanud nende parandamiseks, nii et wiimaks alasti jäin ja nõnda jooksin, nagu ema mind sünnitanud, muudkui ühes käes kirwes ja teises põllukiwi. Peatafin ainult magamiseks, lühitistel wiirudel, kusagil kalju peal. Mis mammutise puutub, siis jäi ta silmanähtawalt kõhnemaks — kergenes, wõib olla, mitu tonni — ja oli närwilik, nagu kooliõpetajanna, kes mehelemineku lootuse kaotanud. Kui talle kšaga liginesin wõi kaljutükiga wistaksin, hüppas ta nagu noor waris ja wõrises peast jalatallani; siis pistis ta jooksu, jaba ja lonti wälja sirutades, üle õla waadates, wihaselt flmi jõllitades ja mind sõimates, nii mis hirmus! Kõlblikult langenud elajas oli ta — mõrtsukas ning sõimleja!

Kuid wiimaks jättis ta kõik ja norutas ning nuttis, nagu poisk. Ta meeleolu langes ja ta muutus ainsats wõrsemaks kannatuste mäeks. Ta kannatas südamepeksmise all, tolgendas, nagu joobnu, kullus maha ja tõrus oma külgi. Ja siis hakkas ta nutma ja illa jookstes! Oh! Jumalad ise oleksid ühes temaga nutma hakanud, samuti teie ja kõik teised. See oli hirmus hale ja testis kaua . . . Kuid ma ei annud südamele woli ja kiirendasin jooksu. Wiimaks piinasin ta hoopis ära, ja ta heitis maha, lõõrutades, nälgjane ja janune. Kui ma nägin, et ta ei liiguta, lõikas ta põlwealused sooned katti ja raiusin teda pea terve päew kirwega, ta norstamisest ja nuufsumisest kuulates, kuni wiimaks wagats jäi. Ta oli kolmkümmend jalga pikk ja kahekümmend kõrge; ta kihwade wahel oleks wõinud ase teha ja ilusti

wälja magada. Kuigi teda taga ajades suure oja ta mahlast ära raiskasin, toiduks jäi weel küllalt järele; üksi ta neljast jalast oleks terve aasta praadiks jattunud! Saatsin ise seal talwe mööda.

„Aga kus kohal on see org?“ küsisin ma.

Ta äigas käega pöha-idasse ja lausus: „Teil tubak on wäga hea. Wiin wähemalt poole sellest oma tubakatotis ära, kuid ta mälestust ei unusta surmani. Tänu tähels ja wahetuseks saabastele, mis teil jalas, soowitan teile oma „muukukid.“ Rõndega on ühendatud mälestus minu emakoerast ja seitsemest pimedast koerapojast. Ühtlasi on nad märgiks südamusest, mis ainuke on ajaloos, ja nimelt: kase loomatõu — kõige wanema ja kõige noorema — hullusaamisest. Kuid nende jalandude peatahtlus seisab selles, et neid ilal ei jõua ära kanda.“

Wahetuse toime pannud, raputas ta tuha piibust, pigistas mu kätt head ööd soowides ja läks minema. Mis aga jutusse puutub, mille eest wastutuse juba waremalt enda pealt ära weeretasin, siis soowitan umbusklikkudele Smithsoni instituti sõita. Kui nad kohase soowituse kaasa wõtawad ja õpewahajal ilmuwad, saawad kahtlemata professor Dobridsoniga kokku. „Muukukid“ on praegu tema omad ja kuigi ta seda wiisi ei suuda kindlaks määrata, kuidas nad on saadud, siis wähemalt suudab ta tõendada, mis materjalist nad on tehtud. Kui ta lord ütles, et nad mammuti nahast on valmistatud, siis peab õpetlaste ilm tema otsusega nõus olema. Ja mis on teile weel tarwis?

Serwitused sõjaväljal.

Serwitame sõjaväljal koduseid, tuttawaid ja sugulasi, iseäranis Eesti neiusi, ja palume neilt mõnda kirja. Oleme juba teist aastat tegevas sõjaväes. August Anni, Johannes Leit, Anton Brüt, Tallinnast. Действующая армия 4-ый Видземский Латышский Стрѣлк. батальонъ 5 рота, 2 взводъ.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Bootele Mesikäpp.

XLVI.

5. märts. Lõppenud on positsioonifööda. Algas tegevus. Kõik ettevalmistused on tehtud.

Sommiku kell wiie ajal hakkasid meie suurtükid saadetusi läkitama. Peagi oli waenlase okstraat-laitsead kaewikute ees kui luuaga pühitud. Blindasid, asjade kimbud, püsside ja kuulipildujate tüübid ning inimeste lehaosad keerlesid waenlase kaewikute kohal õhus, metsjalatruu tõustes. Seal oli tõsine pörgu. Nagu suurtükimehed jutustawad, on nad päewa jooksul ligi 40.000 pautu teinud. Waenlane vastas meile mõne ükstu pauguga, kuna ta peaaesjalitult meie suurtükka waitima piilidis sundida, mis temal aga mitte korda ei läinud. Sommiku kell 11 ajal anti käst jalawäele pealetungimiseks. Meie maakuulajate komando on jällegi esimene, kes kaewikutest välja poeb ja keltude külge kinnitatud kilpide warjul waenlase kaewikutele lähineb. Lemale järgnewad rootude ahelad.

Päe wäli lahutab meie ja waenlase kaewikuid. On soe, sula mätsiilm, päike paistab heledalt. Wähe on wäljadel lund. Pori ja lõrts ulatab poole põlweni. Ei ole naljaasi päijepäewa ajal peale tungida. — Waenlane awab pealetungija wastu häwitawa kuulipriisi-, püssi- ja shrapnellitule. . .

Järgmisel päewal tuli liisa ja polk täideti, kui ennegi.

Terwe wäli on risu, asjade kimbuteste, metallitükide, furnukehade ja ükstkute lehaosade ning riideräbalatega kaetud. Ning seda wõigast pilti walgustawad sagedaste meie kui ka waenlase helgiwisklajad ning raketid. Pähisedes, kiunubes ja hulgudes süstawad shrapnellid ja tšhumadanid läbi õhu ning lõhkewad siin ja seal mürtfudes.

Peale kell kahteist õõsi jääb kõik wäljeks, kuulud mõni ükstit püssipaut ja kuulipilduja tiksumine. Rahwatult pistab kuu oma pilgu pilwede wahelt. . . siin ja seal wäljal lamawate furnukehade ribadest liigub midagi. — Need on ükstilud haawatud, mõned neist hakkawad roomama. Jälle poewad kaewikutest, mudawallilt, inimesed — lähimärjad ja mudasjed, kui tonditujud wälja, et haawatuid siduda ja furnuid koristada. . .

Peagi keeb siin elu. . . Nii üks kui ka teine pool on haawatute esialgse mähtimise, kandmise ja furnute koristamisega kibedaste ametis. Peagi hakkawad rongid läbi laageda soo lähedal olewa metsajalu poole liikuma. Siin joos jookseb wesi laia jõena ja ulatab kohati kuni niuteni. . . Keda kantakse, keda toetatakse — tergemalt haawatud lähewad omal jalal.

Metsajalul awaramas muldonnis töötawad wahetpidamata walgetes kuid määritud rüüdes — wanema arstiga eesotsas weel neli nooremat arsti ja mitukümmend welskerit. Wõimalust mööda antakse haawatutele kuuma teed, piiritust ja weini. Siit liiguwad piklamiisi nüüd pikad punaseristi wantrite read edasi lähedal olewa suure S. alewiku poole. . .

Lähedal sellele muldonnile kaewatakse haudast ja tahutakse ristisi. Riigiuju waimulik loeb wiimaseid sõnu wõitluswäljal langenutele.

6. märtsi hommik on sumpas ja udune. . . Wõitluseltnil kui ka siin metsajalul on wagune kui furnud. . . Ükstilud hobused norutawad siin puude külge seotuna ja tunnimehed tammuwad piklamiisi oma kohtadel.

XLVII.

7. märts. Öösel kestis weel koristamisöö edasi. Nüüd ei koristatud aga mitte enam furnuid, waid püssisi, padrunitaskuid padrunitega, kilpisi, asjade kotileisi jne.

Sommiku peale kell kümme hakkasid meie suurtükid jällegi tööle ja isearanis ägedaks muutus tuleandmine õhtu eeli, ning öösel. Waenlane vastas ainult kahest raskest suurtükist ja mõnest shrapnellisaatjast. Kostis ühine, wahetpidamata kõrwulutustaw mürin.

Kui meie kell kahe ajal waenlase kaewikutes elu kui furnud leidmise olewat ja sellest luuramiselt tulles oma ülemusele teatasime, anti jalawäele kell nelja ajal käst peale tungida. — Kerge waewaga, mõnekümne furnu ja paarisaja haawatu kaotamisega löime meie waenlase tema kaewikutest wälja. Wõtsime temalt kolm kuulipildujat, kōnetraabi alamwäelisi ühes nelja ohwitseriga wangi. Nii sama õnnetas ka meie divisjoni teiste polkude pealetungimine. — Kõlku wõtsime meie üle tuhande alamwäelise seitseteistkümne ohwitseriga wangi ja kolmeist kuulipildujat, kōnetraabi aparatiisi, raketiisi ja hull püssisi ning raketilastmise rewolwriisi ära. Kogu tänase õhtupooliku, kus meie oma ja tema haawatuid koristasime, laskis ta tšhumadanisi lämmastowate gaasidega. Kuigi ilm niiste oli, mis gaasipilwe maha surub ja üleilbse gaasi kahjuliku mõju suureste wähen dab, seletasid haawatutekandjad eestlased Sikklat, Roosimägi ja teised, et ilma respiratorita siiski wõimata on liikuda, gaas hinge kinni panna ähwardab ja filmist wee wälja kisub.

Meie mehed sattusid kaewikusolewasse koopasse, kus „ohwitserideklubi“ asenes. Siit tasfidi nad kohwi, mitmesuguseid konserwisi, moosisi, wõib, worsti, karpisi julatatud searawaga, konjakit ning weiniisi wälja.

Sakslastel on kaewikutes soojad tekid, milledega meie omad nüüd haawatuid mähtisid.

Minu küsimise peale, kudas meie suurtükid töötawad, seletasid wangilangenud preislased, et tuli dige äge on olnud, mille sarnast nad hartwa näinud, ning hästi märkitrehwaw olla. Nende esimeseks küsimuseks minu poole oli: „Mis teie arwate, millal tuleb rahu? See ei ole kellegi sõba! See on hirmus, ühine tapmine!“

Täna öösel liikusime meie üsna R. järwe pahemale kaldale — hommikust õhtu poole waadates. Siia, meie asemele faadeti waenlast S. polgud suruma. Sammusime pahemale poole minnes pehmeist soost läbi, kusjuures niueteri märjad olime. Eelmine päew läbi fadas jämedat wihma lumeräitsakaga segamine, nii et kusagil kuiwa kohta ei olnud. Ööd tuli lahtise taewa all pidada.

Sommikupoole ööd muutus ilm külmas, nii et pori nii lõwats külmetas, et peal kandis. Päewa läbi puhus winge, külm põhjatuul. Wisugust külma siin tuli kannatada ja piina üleelada, ei maffa lõneledagi!

— Ka meie sinelid on külmetanud ja lobisewad iga liigutuse juures kui tubliste tärgetatud pesu. Sinelid ei ole enam oma esialgsel wärwi, ta on põllumudaga kaetud, mis nüüd külmetanud on. Nendel on nüüd dige paha liikuda, kes istusid, sest sinel on istumise järele külmetanud. Ei tunne oma käsi ega jalgu, on need külmetanud wõi mitte! — Et meie lageda wälja peal seisame, ei tohi ka tuld teha, et teed teeta ja ennaft sojendada. — Õhtupoole ewakueeritigi mõnikümmend meest, kellele külma kas marwad wõi sömi oli näpistanud. Rewadine pori ja külmad teewad elu siin pea wäljalannatamataks.

11. märts. Täna muutus ilm jällegi. Kui eelmine päew ja öö kõlekil'n oli, algas täna hommiku kole lumetuist, mis kestis päewa ajaks otse hirmjal maruks muutus. Ei näinud enam taewast ega maad. — Oli, kui oleks maa-ilm ühiseks, tolmawaks jahusalweks muutunud. S. jalawäepolgud katjusiwad peale tungida, kuid see ei õnnestanud. Nii sama ei õnnestanud ka sakslaste pealetungimine.

Sahingus.

Sommikuwaituses kõlab
Märgiks suurtüki paut.
Waiust ja rahu ta segab,
Wakwel ja ärewal kõit.

Laewa serwal on näha
Päilese esimest kiirt.
Silmades tumedam sära,
Tundmustel pole enam piirt.

Tänane päew toob wõitlust,
Surma ja hukatust ka;
Päike, täna wist paistab
Mitmele wiimast kord ja!

Warsti on wõitlusemira
Wõimust juba igalpool saand;
Suits latab päitejära,
Laewat, metsa ja maad.

Bennad, wõidagem wahwast,
Taganegu waenlane ees.
Julgus paisttu kõitide palgelt,
Wõiduhimu südame sees!

Märise, suurtüki, surma!
Külwa hukatust, tuuliprits!
Eik, lõhu waenlase rindu,
Et järel ei jääks neist üks!

Cesti, su poegi siin palju,
Kõigil eesmärgiks on see:
Julgelt, kindlalt, kui kalju
Raiuda teed wabadusele.

Palju meist küll juba langend
Ohwriks siin surmale;
Puhlepaiga on leidnud
Wõõra mulla sees omale.

Kuid meie mälestus kaua
Mäl, on kodumaal.
Pisaratest ehitawad haura
Meile, meie kallimad seal.

Edasi, wennad, julgelt
Tormame waenlaste peal!
Surema, häwinema jäädawalt
Peab ta igalpool!

Ja kui lõpeb sõda,
Kõõmsalt kõnnime siis,
Kalli kodumaa rada —
Suultel wõidulaulude wiis.

Kodus meid mõtawat wastu
Hellalt omaste käed.
Wõidupärjad ja lilled
Ehiwad siis meie pead.

Uga kui langeme siia
Wõitlusewäljale kõit,
Siis oleme täitnud me' kohust,
Mis meilt nõudis meie kait!

Punane weri, mis rinnust
Woolab südame seest.
Wiimse tilgani tufsub,
Kodumaa, su saatuse eest! —

©. a. 15. okt. 1915. Aleks Timm.

Sõjamehe lahkumine.

12. märts. Täna kestis terve päew läbi meie poolt
ülläge suurtükilaskmine. Ma käisin täna 15 wersta eemal
S. kilafes, kus meie moonawoor ja kantsleid asuwad.
Sain siin tuttawa poolakaga kokku, kes mind oma poole
lõunale kutsus. Et minu kõht 15 wersta sammumise järele
täitmist nõudis, wõtsin ma pakkumise heameelega wastu.

Lõuna oli haruldaselt suurepäraline. Isegi wa „kara-
kas“ ei puudunud. Tubli lõuatäis Sakamaa piiritust

föömaalufeks ja söögiks porsaküpsis, lihakoogid kartulitega
ja walge nisuleib.

Peale selle lõunasöögi, kui tütar, noor 18-aastane
klasikaline Poola iludus, elastilise kõnnaku ja küpse neiu
wälimusega, rindade ja kehaga — lõunalaua ära oli koris-
tanud, ilmus lauale auraw teemafin, keedetud munad, mar-
garin ja Poola worst ning armjal muitel sõnas ta, temale
omasel mahelaulwal häälel:

„Proczu pan, do herbaty.“ Ma ei lastnud seda omale
kahte korda öelda.

Ei ole imets panna, et poolakas nii hästi elab. Siin
tulekinni lähedal, kes paigale jäiwad, elawad peaaegu kõit
hästi. — Läänud suwise põllusaagile leidiswad nad sõjawäe

Ihnustoi hädad.

„Seil on õigus, doktor, minu mehe näoilme on üsna haiglane! . . . Töö käib tal liats üle jõu . . .“
 „Aga, niipalju kui ma tean, on tal ju sekretär?“
 „See-ep see häda ongi! Minu mees maksab sekretärile 50 rubla kuus, aga selleks et temale mitte ilmaasjata palka anda, peab minu mees tema jaoks alati tööd välja mõtlema . . .“

intendanturis hea ostja. Sead ja lambad ostab polgu majandusline jaostkond hea hinnaga ära, niisama ka kartulid, kapsad ja loomatoidu, kui seda müüa on. Põrsaste ja anede peale peavad ohvitserid jahti ega küsi hinna järele, on see ennetuulmata wõi mitte. — Sean juhtumisi, kus wiis kuni seitse rubla aine, kuni kolm rubla kana, kuni 30 kop. munapaarist, 150 kop. wõinaelast, kuni rubla piimatoobist makseti. Pesu pesemise eest maksetakse kats- ja kolmtümmend kop. paarist ja — wõib öelda, et pesu selle juures weel pestud ei ole, waid, õigemine, loputatud on.

Istutakse hobuse peale, kellel see on, sõidetakse mõnikümmeid wersta eemale alewiisse, linna wõi raudteejaama, ostetakse sealts kribu-krabu ning mittatse koha peal hea kasuga maha, sagedaste sada ja sadawiiskümmend profenti teenides. Nii näituseks wõtawad nad jaianaelast 20 kuni 30 kop., kirjaimbriku ja paberit eest — muidugi kõige odavam sort — kuni 5 kop. Ill sordi paberosipakist 10 kuni 15 kop. jne. Ka tarwitatakse neid, kellel hobused on, õige sagedaste küllima ning taju on jällegi kuninglik — kuni 30-werstalise „otja“ eest 5 kuni 8 rbl. Rauplemisel ei ole talistusi ega patenti ja mõõdupuuks kaalumisel on isaisade margapuu. Mehi, naisi, poisikesi ja plikakesi tarwitatakse mitmesugustele töödele ning maksetakse wõrdlemisi head palka. — Kuigi muldonnis tuleb elada, on siiski, minu arwamise järele, kaugele parem senikaua kodu jääda, kui see wähegi wõimalik on. Pea oma warandust ja loomi hooliga silmas, keegi neid finult rööwima ei tule, oled ja aga hooletu neid hoidma, kaob kõik, mis „ripakil“.

Wõib öelda, et pea kõik tulekiini lähedal elutsewad erastatud puuduse üle ei kaeba, ning nad hästi toidetud on. Muidugi, lahe ei ole see elu, on puuduseid, näituseks on nad muust maailmalt lahutatud, posti nad ei saa, ega ole wõimalik ka saata, puudub postitalitus, niisama ka igasugune muu seltskondline korraldus ja asjaajamine, puudub ka omawalitsuslike asutused ning ametipaigad, ainjamaks walitsuseks on kohaliku sõjawäe kõrgem illemus. Tarbeainetest on walgustuseainest ja suhkrust puudus.

Rogu tänane päew läbi oli üliäge suurtekkitule wahetus, isearanis äge meie tuli. See kestis wahetpidamata ka õõ läbi, kuni järgmise päewa — 13. märtsi, pühapäewa hommiku kell ühelsani. Kuna ei ole ma nii ägedat suurtekkitule andmist näinud. Isegi R. all minewal sumel ei olnud sakslaste falangatuli nii äge. Meie lõime hommikul waenlase tema kaewikutest välja temale rasket kahju sünnitades.

Meie Matsi järgmine (96.) sõjanummer ilmub 18. juunil.

Minu õpilased.

Richard Charles.

Ise alles noor ja wilumata poisikesena kooliõpetajaks olles ei suutnud ma küllalt oma autoriteeti kurja näo ja kargatustega oma õpilaste wastu tõsta. Waatan: puldi ees walged paberilipakad ronimas. Üht jarnast elusat paberit läte wõttes silman, et sinna kärebed alla on kleepitud. Eht jälle pult mingisuguse musta wedelikuga määritud, mida ma ennemalt isegi prillide läbi ei märganud, kui mu täed juba määrinud olivad. Piinlikult piüüdsin siis käsa warjata, et õpilased ei näeks, et neile mitte hirmutuselt põhjust anda, kuid ometi tundsin kõitide pillu ei enda peal tagasihoidud naeruga.

Iseäranis loer oli taluperemehe Kasfijaba poeg. Algu- ses tegi nime wäljaitlemine minulegi kõi, siis weel õpilastele. See pois, punaste terawate põsemukidega ja rohetele silmadega, mis tanguse wõjadust peegeldasid, oli kord minu paremale õpilasele Lomakile, kes waene moonaka poeg oli, selle eest, et ma teda temaga läbi käia teelasin, et mitte palju kumbeid õppida ja nimetasin, et Kasfijaba warsti koolist välja heidetakse, öelnud, et sealautas ei tahagi õppida, mis sõnniku järel lõhnawat, ja et ta minu peale sülgawat. Muidugi mõista, puudus Lomakil hammas suus ja piüüsid olnud tal peale põlwe purud, muidu ei oleks ta seda mulle öelnud.

Nad olid teineteise waenlased ja ka wastandid iseloomu poolest.

Kuna Kasfijaba kunagi minu rahulolemist ei suutnud wõita, teenis Lomak kui alandlik ja hea õppija alati minu kiitust. Seda kahwatanud lahja kogu, suurte heasüdamliste silmadega, õpetasin ma weel peale kooliaega — ta oli ju minu paillaps. Aga ta käis wiisudega koolis.

Kord, klassi tules, wõttis mind jällegi terwe koolituba juure naerulaginaga wastu. Külmi judin käis mu kehast läbi.

„Mis on?“ pärisin mina.

„Seil on eesjel selgas!“

Kõbasin käega seisataha, kust suur paberitükk sõega joo- ristud eeslitaolise kujutusega minule näppu puutus. See oli nõõpndelaga krae külges kinni. Ma olin enda peale hirmuaste wihane, et ma nõnda hea olin õpilaste wastu olnud, et nad kartuseta jarnast wigurit mängiswad.

„Kes tegi?“ pärisin mina Lomakilt.

„Kasfijaba.“

„Kas ja meid oma karutükidest ainult siis wabastad, kui sind koolist välja heidetakse?“ Aga seda öeldes nägin ma, et ma talle hirmsaste wastumeelt olin; tal oli sapine nägu. „Mümoodi ei lõpeta ja kunagi kooli,“ kirjain juure. „Urge muretsege — lõpetan; lähen suuremassegi,“ oli rahuline wastus.

Ma jätsin teda seekord kinni, käskisin ulesantud arwe- ulesande kirjutada ja keerasin klassi ufse luffu; wastasel korral oleks ta kümne wahel käest putket pannud, sest ta kinnitas, et tal meeldegi ei tule kinni istuda. Sundsin teda hästi.

Kui ma aga mõne aja pärast klassi lätsin, puldilt heftide pakki wõtma, ei näinud teda kufagil. Waatasin pinkide alla ja tahwli taha: ei Kasfijabat kustil. Kui ma ju ufsele lähinesin, kuulen korraga kellegi naeru wuldi alt, mille alla minule mõttesegi ei tulnud waadata, sest et sealts heftisi wõtsin. Ja kui ma Kasfijaba sealts wiimati välja kirjain, oli tal „Smawahwa rööwlipealik“ käes. Wõtan selle ära.

Jättsin teda weel tunniks kinni. Rehnugist ei olnud weelgi midagi tehtud. Selle eest oli aga „Pinkerton kirj- lükajat piüüdnud“ läbi loetud.

Kui aga dhtul minu tuppä hiiglakonna hüppasid, siis ei murdnud ma selle üle sugugi oma pead, kes neid sinna oli pannud. Oli aga suur waew neid kinni piüüda ja toast välja ajada.

Kui ma arwe-uulesande heftisi tagasi andsin, tähendasin Kasfijabale:

„Sedamoodi, nagu sinu ulesanne on tehtud, teeb ainult eesjel.“

„Ma kirjutasin selle Lomakilt ära.“

Rogu klasi naeris. Tombak oli ju minu päilaps.

„Waletad; Tombakil oli arwe dieti!“

Tombak tõusis ülesse ja, kartlikult Kasfifaba poole waa-
dates, tunnistas:

„Ma teadsin, et ta näha tahab — ja kirjutasin teise
paberi peale ülesande waleste. Selle andsin talle wiie
topiku eest.“

„See ei ole hea! Sa wõtsid waewatafu ja petsid teist...
oleks pidanud teda õpetama!“

„Aga! . . .“

Ma mõistsin: Tal oliwad weel Kasfifabalt saadud hoo-
bid meeles. Tombak ei olnudki nii puhast, kui näitas.

Mõne aja pärast, wäljakäigu kohast tulles, sadas mulle
midagi pähe, mis lõhkes kui srapnell ja minu näo märjaks
tegi. Nägin ainult, et Kasfifaba klasituppa wiltus, kus
terwe klasi naerukrampide käes wikkles.

Ugastin käega üle näo. Waatafin — rätik kollane, muna-
kollane.

Nüüd alles olin ma wihane.

Rästin klassi. Sirowitamine waitis — surmawaitus.

„Pagan lahti! Kudas jeda hüütakse?“ hüüdsin wiha-
selt, oma kollase rinna peale näidates. „Kasfifaba! Ma nä-
gin — Sina . . .“

„Ma ei leidnud Tombakit kusagilt, arwasin, et tema
wäljakäigu kohas on.“

Tõsi: Tombak puudus ka nüüd klassis. Ta, waene, oli
ennast hirmuga ära peitnud, kartes, et waleste näidatud
arwe-ülesande eest halwaste lähed, kuna Kasfifaba hoobel-
nud, et ta tema näo „lapetõllatseks määrinud,“ mis üle
tõik löbu tundsid. Dotamata olin aga mina selle „tõllatse“
näo omanik.

Selle peale nägin ma Tombaki heftides mõnda lappi-
kut karrikaturi endast; jeda tunnistas minu nimi, mis alla-
kirjutatud. Tombak ise ei teadnud aga sellest midagi, nagu
pärast selgus.

Rord tuli ta paberist hiigla-kannuksetega wiisude taga,
tahwli juure, kuna Kasfifaba „wiisudega rüütel!“ itfitas, ja
temaga ühes kogu klasi.

„Wõta ära!“ kästisin Kasfifaba.

„Wiisudega rüütelil ei ole kannupoissi!“

Ta muutus selle peale mulle päris wastikuks.

Surwepoole muutus ta aga waitemaks; ei miiranud
enam ja oli enam oma ette.

Wahhest näris midagi söömapoolist kogu tunni aeg. Kui
pärisin, mis teeb, siis wastas, et sõnaraamatust wenekeele
sõna oksiwat, lehitse jeda, kuna suu ühtepuhku käis ja mi-
dagi ümises.

Jõudis suwi, siis sügise.

Ma ei olnud enam seal kooliõpetaja koha peal, waid
linnas.

Uchel päewal nägin Tombakit juhtumisi, uued läikiwad
saapad jalas.

„Mis ja siin teed?“ pärisin.

„Tulin ekfamile — gümnasiumi.“

Ma rõõmustasin, tähendab, minu õpetusest oli abi.

„Aga Kasfifaba?“ Ma teadsin, et Kasfifabal enam wõi-
malust oli.

„Ta on furnud ja last mind teilt andeks paluda, kui
näen. Ta pändandus mulle omad uued saapad, wiisudega ei
wõeta mind kunagi gümnasiumi.“

Jah, need saapad awasid Tombakile tee: mõne aasta
pärast oli ta juba üliõpilane. Urwan, et ta minu õpilastest
aimufene oli kes sinna sai; teistele Kasfifaba saapaid ei pä-
randanud. Kui wiisudega linna saad, paistawad juba pä-
lad. Kuhu siis minna? Lean omaft käest.

Ralapiüüdja käsiraamat.

Rala- ja wähipüügi saladused ja uuemad püügiriistad. Täie-
lik juhatus, kudas häid sõotasi walmistada ja kalu õngitfeda,
iühes kodumaa kalade kirjeldusega. Raamatus on 25 pilti.
Sind 50 kop. Saada igast raamatukauplusest.

Toiduainete kaupluses.

„Ja selle saia, mis ma hommikul teie käest ostsin, peate
tagasi wõtma: rosinat asemel leidisin seal taratani.“

„Ei, jeda ma ei wõi, pai preili, aga tooge mulle see
tarafan tagasi, ma annan teile rosinat asemele. Seda ma
wõin.“

Saatus teeb nalja.

Loote tõffest elust.

Roh, jarnast asja, nagu Jonas Sirkelsonil hiljuti juh-
tus, tuleb, nagu öeldakse, kõige „poleeritumas“ perekonnas
wäga harwa ette, ja sellepärast arwan ma tarwiliks sellega
ka lehelugejaid tutvustada.

Asjalugu seisis nimelt selles, et Sirkelson, kes ennemalt
iühes kohalikus kontoris raamatupidaja abilise kohta oli pi-
danud, enesewägawat tungi tundis tõuswat ka midagi
isamaa kasuks ära teha. Selleks andis ta kronutööle kirju-
tajatoha saamijeks üliwiisata palwefirja „sisse“, nagu meie
juures kombeks on saanud ütelda, wõttis enesewägawat teenis-
tusekoha pealt wabaks ja wotas, millal wõimalus tuleb
ülemuse juure ilmumiseks.

See juures tähtis tema siidant salajas — mis sest itllagi
warjata — lootus ka soldatiksminemiseks, mis peaaegu ühe
ees seisis, ajapilendust saada, kuna ju isegi mullatööliste
ja kraawitawajatele ajalehekuulutustes ajapilendust oli lu-
batud ja, muidugi, ka antud. Temale, kui wilunud raamatu-
pidajale ja kantselei-ametnikule, oli aga ajapilendus sama
kindel, kui see, et tal kummagil käel wiis sõrme on.

Praegu ruttas Sirkelson pristawi kantseleist, kus ta po-
litilise ustawuse tunnistust oli käinud toomas, koju ja po-
mises enesele naeratawail palgil Prantsuse moodi lõigatud
punasesse habemesse arusaamataid sõnu.

See ääres tuttawa arsti filti nähes ruttas ta sisse ning
pita nurumise ja noorepõlwe sõbra meelbetuletamise taga-
järjel läks tal korda selle käest luba kolme pudeli konjaki
peale haiguse arstimiseks saada.

Kats tublit paberit taskus sammus ta korteri-uksest
sisse ning pajatas, ilma et palitut ja mütti maha oleks wõt-
nud, naujufesele, kes talle saaliukse peale wastu tuli, rõemust
läikiwail filmil:

„Roh, Almate, nüüd on asjad joones. Siin tastus
on mul politilise ustawuse tunnistus, mis kroonutoha kind-
laks teeb, ja arstitunnistus kolme pudelitäie konjaki peale
südame ja neerude arstimiseks.“

„Rohm pudelit!“ hüüdis naine, kuna ta nägu sugugi
wähem ei rõemustanud. „Rojah . . . Homme tulewad meile

Amerika saapad.

Richard Charley, westelugu.

Kujutage omale ette: terve linn on kihewil-kahewil; ajalehtedes on sõnum awaldatud et esimene saadetus Amerika saapaid Wladiwostokki jõudnud. Ürid on Petrogradist, Helsingist ja mujalt oma tellimisi lõpetanud; pea jõuawad kuulmata odawad Amerika saapad kohale. Ruhu nad siis walmis tellitud kallid saapad panewad? Kellele neid müüwad?

Jätfin minagi, Amerika saapaid oodates, omale kallid Wenemaa saapad otmata ja kandsin needki, mis mul jalgas, lõpuorrade. Uga Amerika saapad ei jõudnud ega jõudnud kohale. Dotasin ja ootasin ning waatafin pisarafilmi omi wiimaseid jalandusi, mis päew-päewalt itka enam ja enam lõpuorrade jõudswad. Kandstin wahhe peal, jalle peale waatamata, et uulitsjad tolmasid, kalosja, et saapad kaemine wastu lööfswad.

Ühel päewal, kui ma kalosfideta uulitsale olin läinud, tuli mulle tuttaw wastu. Meie waatafime kõigepealt teineteise jalgu. Luttawal olwad imelikud saapad; ei wõinud otsustada, kas wanad wõi uued, kas terwed wõi kattised.

"On need Amerika saapad?" küsisin ma nalsjatades.

Ta tegi kohutaw kõlise näo ja wastas:

"Ja; eila jõudfswad Amerika saapad Tallinna; täna wõite neid igast kauplusest saada... Teil on wististe ka Amerika saapad jalgas?"

Segin samaluguse kõlise näo ja wastasin:

"Ja... Ma ostfin nad juba täna hommikul."

Meie lahtufime kiireste, jumalaga jätmata; ei ole sugugi hea, kui teised nina eest Amerika saapad ära ostawad.

Ulgas jootsmine kauplusest kauplusesse. Nagu kullutuli oli üle linna lagunenud, et Amerika saapad kohale on jõudnud. Kõik tahtfswad Amerika saapaid: rikkad ja waejed, noored ja wanad. Igas kaupluses wastafid aga teenijad ihesugusel wäsinud häälel:

"Ei ole... Ei ole Amerika saabastest weel midagi kuulnud."

Kusagil kaupluses oliwad sellid ja müüjonnad juba nõnda häbemataks läinud, et nad ostfjaid pudretiwabrikusse Amerika saabaste järele juhatafid, kus neid terve ladu olla.

Õhtul wäsinult koju tulles ja saapaid jalast wõttes filmasin, et nad waewalt ihe päewa weel ette lööwad. Meelt-heites wõtsin lehe, et midagi kohale jõudnud Amerika saabastest lugeda, kus ma ka järgmist kuulutust filmasin:

"Amerika saapad on kohale jõudnud. Kinga saapa-kauplus."

Tahfsin kohe sinna tormata, aga mul tuli meelde, et ärid juba kinni on.

Uneta ööd mööda faates ja seitsmepenikoorma saabas-
test unistades tuli mul meelde, et ma alles täna selles kaupluses olin käinud. Ka selle äri teenijad oliwad hästi wiisakad olnud ning ostfjaid mitmesugu komplitmentidega austanud. Erööstifin ennaft sellega, et täna ööse needsamad teenijad Amerika saapaid lastidest lahti pakiwad, et homme austatud kaubarwitajatele orjalikus alandufes müüa.

Sommikul tormafin tähendatud kauplusesse — ja mis ma nägin? Määratu saba, sabade saba, oli selle kaupluse ees. Seadfin siis ennaftki ritta — ja nüüd algas ootamine. Peab üttema: see oli üks ootamiste ootamine. Päew kal-
dus juba lõunasse, aga kauplust ei awatud. Wiimaks ilmus keegi läwele ja hüüdis:

"Kuulutus, mis eila saabaste kohta oli, oli kurtatfliste istute poolt lehte pandud."

Ulgas meeleheitlik lahtumine. Ma ei usaldanud aga fiiski kauplusest taugele minna, arwates, et see ütetus määratu ostfjatehulga eemale peletufes oli. Sammufin lähedatel tänawatel edasi-tagasi, seni kui inimesi wähemaks jäi, ja läfsin siis kauplusesse, mis parafaste awati.

"Kas Amerika saapaid on?"

Sapine tõendus.

Pauljanna: „See häbemata arwustaja Kraakser kinnitab oma lehes, nagu ei oleks mul sugugi häält.“

Teatri direktor: „Misugune wale! Kas siis publikum omal kõrwu kinni hoiaks, kui teil häält poleks!“

„Ja on, aga selle ajalehe toimetufes, kus see kuulutus oli.“

Teades, et see lause kurtatfline on, läfsin ajalehe toimetufesse, et lehte tuua. Onnetufes oli aga toimetuse ees niisugune saba, et ma ligi ei pääfenud.

Ma pööraftin esimese sabasolija poole ja ütlesin:

„Mis teie ootate? ... Wõi loodate Amerika saapaid faama?“

„Ma tahan seda numrit osta, kus kuulutus Amerika saabaste kohta sees oli, et ükskord, kui Amerika saapad kohale jõuawad, neid sinna sisse pakkida. Sel ajal ei ole wististe paberit enam kufagilt saada.“

Koju minnes sammufin kauplusesse, et kas wõi werehinna eest ükskõik mis maa saapaid osta. Seal öelbi aga:

„Nüüd, kus Amerika saapad iga päew kohale wõiwad jõuda, ei ole kufagile kauplusesse muid saapaid tellitud.“

Misuguste saabastega lähene homme wälja? Needki, mis olid, kandfin Amerika saabastejahil otfa.

Arwan, et minuga kogu Wenemaal Amerika ja oma-
maa saabaste nälg on.

Mõru tõde magusast.

Tädi tupp astudes: „Lapsukesed, mammat ei olegi teil kodus?“

Wanem laps: „On küll kodus, aga niipea kui ta find atna läbi nägi, wõttis kohe sahwitipurgi laualt ja jookfs teda ärapietma!“

Urusaadam.

„Kuule, kuule, August, ma leidfin täna uulitsalt wiis kopikat!“

„Noh, mis sa sellepärast fiis nii suurt kisa teed?! Ma leidfin hiljuti sada rubla, aga ei rääkinud sellest kellegile.“

Sisjetukfunud.

„Bihkwa“ wderastemajapidaja K. tuleb ootamatalt õhtul waremalt kui harilikult koju. Shweitzer teeb tale pime-
das ufte lahti.

„Kuda ja täna nii wara tulid?“ fofistab tale shweitzer kõrwa sisse.

„Kuda julged sa mind sinatada? Cefel! Lambapea!“

„Wabandage, ma — ma — arwafin teid proua olewat.“

„Effike, nüüd jäta lehekülge kolm wahhele, see ei kõlba noorele tütarlapselle lugeda!“

„Effid, emate, mitte kolm, waid terwelt wiis lehekülge tuleb wahhele jätta, mina waatafin juba!“

Unistus.

Boeneiu: „Kui kord krahvile mehele lähen, sõidan neliakohuse tõllaga ärisse! Seni aga lippan veel jala!”

Kõik üks elufinnitus.

Elufinnituse selle agent tuli mitmendat korda ühe õpetaja juure ja püüdis igatepidi waimulikku meest elufinnitamisele meelitada. Waimulik oli aga parajalt pahal tujul ja näitas agendile ilma suurema seletuseta — uft.

Agent: „Oma ametiwennale näitate teie uft? — Noh, niisuguse mehena ei taha mina siis kah midagi enam tegemist teha!”

Õpetaja: „Kudas? — Teie minu ametiwend?”

Agent: „Tah muidugi, ametiwend! Waadate, õpetaja-herra, teie püüate inimestele tulewast elu finnitada, mina teen sedasama ajaliku eluga, mis seal siis wahet on, üks elufinnitus kõit!”

Kolme kopiku eest siidiräbalaid.

Sõoline tellib teemajas kolmekopikulise lihapiiraku ja hakkab sellejuures istudes, uufi ajalehtesi uurima. Teemaja teener tuleb juba kolmandat korda lauda koristama, seal märkab piiraku lõpetaja korraka piirakuliha sees räbalatükki, tahab teenrile selle üle märkust teha ja uriseb pahaselt:

„Sinaste räbalatega — — —” (tahab ütelda: sinaste räbalatega sõõdate oma wõbraid.) Teener aga, arwates, et tema määrdunud laua pühkelapi üle nurinat tõsta tahetakse, kätatab kohe turjalt wahele:

„No jah! Kolme kopiku eest olgu wist veel siidiräbalad!”
nd.

Marutõbi.

Marutõbi linnas lahti,
Mitmed ära puretud.
Elanikudel jaht nüüd lahti:
Lapsed hirmus, surutud.

Linnaisad käsu andwad:
„Korwid koertel pähe nüüd!”
Aga näe! Meil daamed kandwad
Ise korwa . . . Kelle süüd?

„Minu ilus, kallis Piitsu,
Armastan sind aastat kaks;
Oled ilka hea kutsu —
Ei find puutu linna jaks!”

Daame kõnnib puude wilus,
Kor tal tõstab kintsu ees. . .
Mõtlege, kuis on see ilus!
Koorgi sõber elu sees.

Kõnniteed ja lillepeenrad,
Kõit on rohkest rammutud.
Meie „kutsud” siin „spatseerwad”,
Maitswad elu sügawust . . .

Linnaisad ilka ootwad,
Mõllal koertel korwid juus.
Aga wabad koerad waatwad, —
Ei meil kõlba, see nii uus!!!

Äärit.

Noormees jalutab uulitsal oma koeraga. Korraka kargab koer lahtisest worstipoe uksest sisse, kahwab letilt worsti ja paneb jooksu. Eihunik kirwega koerale järele ja trehwab ukse peal koera peremehega kokku:

„See on teie koer?” küsidas ta nooremehel.

„Ei ole,” wastab mõteldes koera omanik. „Waremine oli ta küll minu oma, aga nüüd — nagu näha — otustas ta iseseiswalt elama hakata ja ise omale ülespidamist teenida!”

„Jaks, jookse ruttu wafjali ja waata kunas wiimane rong täna Petrogradi läheb!”

Jaks ilmub mitmetunnise äraoleku järele wäsinult lontides.

„Noh, kus sa mul poisj lorutasid kõit see aeg?”

„Dotasin wiimast rongi, — nüüd praegu läksi teine ära!”
nd.

Miatöö õperaamat.

325 selgitawa pildiga. Hind lihtkõites 3 rbl., kõwas kõites 3 rbl. 50 kop. Üleilma kuulsa aedniku J. Böttneri aiadöö raamatute järele Väänemere maadel ja Wenemaa kauge- mates kubermangudes asuwate eestlaste jaoks kokku seatud.

Üleilmsel on Miatööõperaamat 3 efmest auhinda saanud (kaks kuld auroha ja ühe suure hõbeda). Igale aiapidajale ja põllumehele tarwilik käsiaraamat.

Tahimehe käsiraamat.

Tahimees, keda asi huwitab, leiab sellest raamatust palju kasulikku näpunäiteid. Hind 70 kop.

„Teaduse” raamatukauplus

Sarju ja Rüütli uul. uurgal 46/15. Sisjetäit Rüütli uul.

Müüb paraja hinnaga kõiksugu raamatukaupluse kaupasi, pakkimise paberit, paberikottisi j. n. e.

Sisjetäit Rüütli uul.

Sisjetäit Rüütli uul.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi” nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.